

Hozzászólás a „végleges” nemzeti számlák felülvizsgálati politikájához

Hüttl Antónia

A felülvizsgálatok a statisztika minőségét jelzik.

- Minél több új adatforrást tudunk figyelembe venni.
- Minél inkább tudják a statisztikusok a felhasználókkal megértetni a felülvizsgálat értelmét és hasznát.
- Minél részletesebben dokumentáltak a múlttra vonatkozó adatok és számítások.

Terminológiai megfontolások

- Magyarul a rutin és a reguláris is jelenthet rendszerest.
- A major jelentheti azt is, milyen mértékben változtak az adatok a felülvizsgálat hatására.

Világosabb lenne a megkülönböztetés, ha

rutint **ismétlődő** -nek,

regular-t **időben összehangolt**-nak fordítanánk,

major-t **átfogó**-nak neveznénk.

Ismétlődő felülvizsgálat: újabb adatforrások
figyelembevétele és esetleges adathibák javítása.

Alkalmi átfogó felülvizsgálat

Időben összehangolt átfogó felülvizsgálat

Az a dilemma, hogy alkalmi jellegű átfogó felülvizsgálatok helyett a KSH a jövőben időben összehangolt módon kíván átfogó és hosszú időszakra visszanyúló felülvizsgálatokat végrehajtani?

Korábbi gyakorlat: alkalmi átfogó felülvizsgálatok sorozata

- „Janus” évek bázisváltáskor
(1960, 1970, 1980, 1988, 1991, 1995, 1998, 2000)
A folyó áras adatok két változatban készültek.
A végleges volumenindexek nem módosultak.
- Alkalmi átfogó felülvizsgálatok ad hoc időszakokra visszavezetve
- **A növekedési ütem fontosabb, mint a folyó áras érték.**

De:

Az értékadatok elvben lehetnek tökéletesek, a volumenindexek mindig csupán közelítések.

Az árindexek hiányosak, és inhomogének. Ebből következően a súlyozás esetlegessége miatt a volumenindexek puhábbak, de örökéletűek.

Az értékadatok a piacon közvetlenül és teljeskörűen megfigyelhetők, a számviteli szabályoktól az eltérések levezethetők.

Az EU adminisztratív célú adatfelhasználása érdekében a módszertani szabályozás is arra erősít rá, hogy az értékadatok a fontosak.

A végleges homogén idősorok az utókornak készülnek.

- A kutatók kedvelik a homogén hosszú idősorokat.
- A volumenindexek utólagos összekapcsolása esetén a módszertani váltás hatása a Janus években árváltozásnak mutatkozik, torzítva a tényleges árváltozást.
- Milyen időszakra nézve igaz, hogy a statisztikusok tudják jobban homogenizálni az idősorokat, és mikor kezdődik a gazdaságtörténészek szerepe?

Mikor igényel alapos megfontolást, hogyan korrigáljuk a korábban véglegesnek tartott adatokat?

- Ha a módszertan változása a gazdaság működésének és szerkezetének változását követi.
- Ha az évek során elhalványult a múltra vonatkozó statisztikai jellegű tényismeret.
- Ha nem áll rendelkezésre újabb a korábbinál megbízhatóbb adatforrás (alapstatisztika vagy SUT)
- Ha a korrekció jelentősen módosítja a fő makrogazdasági indikátorokat.

1. A gazdaságszerkezeti osztályozások visszavezetése

Az időbeni homogenizálás ellentmond a technológiai és szervezeti változás elvének. Miközben éppen ezzel indokolják az új osztályozás bevezetését.

Pl. hogyan lehet visszavezetni olyan tevékenységet, amelyek korábban nem szerveződtek önálló szakosodott egységbe. (pl. újármű gyártása a Budapesti Műszaki Egyetemen, vagy számítógépidő szolgáltatás a 60-as években.)

2. Szakértői becsléseken alapuló statisztikák

Nem biztos, hogy a ma adekvát szakértői becslési módszerek visszamenően is érvényesek.

Pl. a 90-es évek közepén bizonyosan más adóelkerülési formák voltak divatban,. (Elterjedt volt a számla nélküli közvetlen lakossági értékesítés, pl. fagylalt)

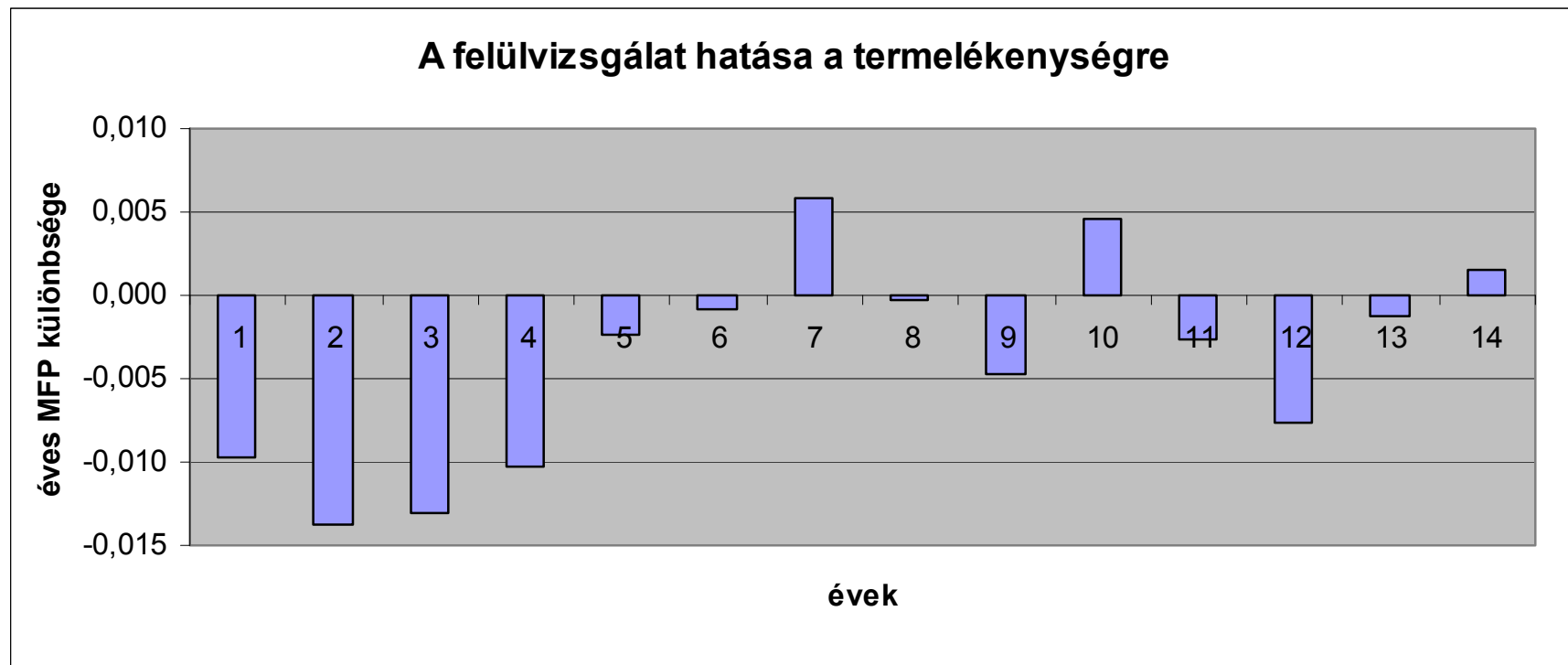
A vámhatárok léte miatt akkor ismeretlen jelenség volt a külkereskedelmi áfa-csalás jelenlegi formája, legfeljebb import alulszámlázás fordult elő.

3. Az adatforrások megbízhatósági rangsora

A 90-es években bizonyosan megbízhatóbbak voltak a termelési oldalra vonatkozó adatforrások, mint a felhasználási oldalra vonatkozóak. Ezen alapult a makroszintű „kiegyensúlyozás”. (A statisztikai hiba a felhasználási oldalon jelent meg.)

A termelési adatforrások hibái talán ma nyilvánvalóbbak és vélhetően jelentősebbek, ugyanakkor nehezen korrigálhatóak (pl. multinacionális vállalatokon belül a transzfer árak, áfa csalások).

4. A jelenlegi összehangolt átfogó felülvizsgálat hatására évente 0,5%-ról, 0,1%-ra csökkent a termelékenységnövekedés üteme, 14 év alatt összesen 7,4%-ról 1,7%-ra.

A statisztikai hiba léte nem erény.

- A forrás-felhasználás táblák integrálása korszakos eredménye a magyar nemzeti számláknak.
- A korábbi években, a hektikusabb gazdasági jelenségek idején még nagyobb szükség lett volna a részletes kiegyensúlyozás ellenőrző szerepére. De éppen a hektikusság miatt jóval bonyolultabb feladat lett volna a különféle alapstatisztikák összeillesztése.
- Amíg az adott időszakban készült statisztikákon alapul a felülvizsgálat, addig mindenképpen üdvözlendő.
- A visszamenőleges kiegyensúlyozáshoz nem lehetne felhasználni a korábbi SUT információit?

Köszönöm a figyelmet!